

Polecenia podsumowujące

1. Wyjaśnij, czego dotyczył traktat w Tordesillas. Wymień jego główne postanowienia.
2. Opisz podbój Nowego Świata przez Hiszpanów.
3. Podaj podobieństwa i różnice między hiszpańską a portugalską kolonizacją Ameryki.
4. Przedstaw udział innych państw europejskich (poza Hiszpanią i Portugalią) w kolonizacji świata.
5. Oceń skutki powstania imperiów kolonialnych.

◆ Podział świata

1494 – traktat w Tordesillas – podział terytoriów zamorskich między Hiszpanię i Portugalię.

◆ Podbój państwa Azteków przez Hiszpanów

Podbój Nowego Świata przez konkwistadorów.
1519–1521 – podbój państwa Azteków przez Hernána Cortésa.
Podbój półwyspu Jukatan i upadek państwa Majów.

◆ Organizacja kolonii hiszpańskich

Przenoszenie wzorców europejskich do Ameryki, m.in. korzystanie z rozwiązań technicznych i architektonicznych, zakładanie szkół.
1551 – powstanie uniwersytetów w Limie i Meksyku.
Ograniczanie autonomii tubylców, eksploatacja w pracy na plantacjach i w kopalniach (encomienda).

◆ Kolonie angielskie, francuskie i holenderskie w Ameryce Północnej

1497 – John Cabot w Nowej Fundlandii.
Osadnictwo angielskie od drugiej połowy XVI w.
1534 – Jacques Cartier w Ameryce Północnej.
Francuska kolonizacja głównie na wybrzeżu – tereny wokół ujścia Rzeki Świętego Wawrzyńca.
Holendrzy obecni w dorzeczu rzeki Hudson na początku XVII w.

◆ Kolonie angielskie, francuskie i holenderskie w Ameryce Południowej, na Morzu Karaibskim i w Australii

Powstanie osad holenderskich i francuskich na terenie dzisiejszej Gujany.
Posiadłości francuskie na Morzu Karaibskim (np. Dominika, Montserrat, Martynika).
Na wyspach rozwinięta produkcja cukru, oparta na pracy niewolników sprowadzanych z Afryki.
Zdobycze Anglii na Morzu Karaibskim – m.in. Jamajka.
Pod koniec XVII w. wyprawa Williama Dampiera i opisanie wybrzeża Australii.
XVIII w. – trzy wyprawy Jamesa Cooka.

◆ Skutki podboju Nowego Świata

Zapobieżenie przeludnieniu Europy.
Napływ szlachetnych kruszców (złota i srebra) do Europy.
Rozwój nowych gałęzi gospodarki w Europie.
Przenoszenie europejskich wzorców kulturowych do Nowego Świata.
Wyniszczenie pierwotnych cywilizacji Ameryki.
Rozwój handlu niewolnikami.

Polecane publikacje

- M. Collis, *Cortés i Montezuma*, przeł. A. Rojkowska, Wrocław: Wyd. Dolnośląskie, 2004.
K. MacQuarrie, *Ostatnie dni Inków*, przeł. M. Ferek, Poznań: Dom Wydawniczy Rebis, 2009.
N. Thomas, *Odkrycia. Podróże kapitana Cooka*, przeł. J. Szczepański, Poznań: Dom Wydawniczy Rebis, 2007.

◆ Podbój państwa Inków przez Hiszpanów

Główny inicjator i przywódca – Francisco Pizarro.
Pierwsze dwie wyprawy zakończone niepowodzeniem.
1532–1533 – trzecia wyprawa do Peru – zdobycie Cuzco, stolicy państwa Inków.

◆ Organizacja kolonii portugalskich

Zakładanie faktorii handlowych.
Systematyczna kolonizacja Brazylii.

